

Den odemokratiska demokratin

När den amerikanske nationalekonomen och statsvetaren Francis Fukuyama för ett kvartssekel sedan skrev sin också till svenska översatta "Historiens slut och den sista människan" menade han att Västerlandets kapitalistiska marknadsekonomi och det liberala demokratiska samhället var överlägset alla andra. "Historiens slut" syftade på just detta, att mänskligheten äntligen hade landat i det bästa möjliga sättet att styra ett samhälle. Påståendet är fortfarande giltigt för kapitalismen. Det finns inget bättre system (ännu). Planekonomi, vilket har varit det kommunistiska alternativet, kan inte konkurrera när det gäller att skapa välstånd. Sovjetunionens ledare förstod inte detta och imperiet gick under. Kinas ledare förstod och införde i praktiken några år efter Mao Tse-tungs död marknadsekonomi, med fantastiska ekonomiska framgångar som följd.

När det gäller det liberala demokratiska samhället borde dess överlägsenhet vara lika enkel och självklar som kapitalismens, men så är det inte. Medan det är lätt att definiera en marknadsekonomi så kan begrepp som *liberal* och *demokratisk* av en maktelit hanteras i det närmaste godtyckligt. I synnerhet gäller det för demokratibegreppet. På rak arm kan jag inte säga något politiskt centralt begrepp som är så felaktigt använt och ofta missbrukat som *demokrati*. Som bekant kallade sig den totalitära staten Östtyskland, där man till och med sköt ihjäl medborgare som försökte fly därifrån, för en demokratisk republik. Det gäller också för Nordkorea, vars officiella namn är "Demokratiska Folkrepubliken Korea".

Den felaktiga användningen finns också hos Fukuyama när han anger att det inte handlar om vilka demokratier som helst, utan om *de liberala*. Det är nämligen liberalismen som mer än någon annan politisk ideologi gått i bräschen för att uttolka demokrati inte som folkstyre utan som *mänskliga rättigheter*. Emellertid, demokrati har inget med mänskliga rättigheter att göra utan det är en procedur som ger folket rätt att tillsätta och avsätta sina ledare. Det är naturligtvis önskvärt att dessa ledare bejaktar de mänskliga rättigheter, som i sin första FN-version formulerades 1948, men om folket enligt liberala kriterier "väljer fel" blir det därmed inte odemokratiskt. Folkviljan, som den uttrycks i allmänna val, kan inte vara odemokratisk.

Jag tror att samtliga riksdagsmän, om de fick frågan om Sverige är en demokrati, tveklöst skulle svara ja, samtidigt som de blev förvånade över att en så konstig fråga alls kunde ställas. Likadant är det nog med 90 procent av Sveriges befolkning, kanske ännu fler. Emellertid, Sverige är ett gravt odemokratiskt land, vilket kan sammanfattas i nedanstående sex punkter och observera: detta är varken åsikter eller obelagda påståenden utan sakliga och väl underbyggda konstateranden:

1. Riksdagens ledamöter ska representera folket, men det gör de inte. Alla riksdagsledamöter representerar sina partier och den som inte är solidarisk med den så kallade partilinjens hamnar antingen inte på valbar plats, alternativt blir utesluten ur partiet. Det är inte svenska folket som väljer sina riksdagsledamöter utan det gör partierna. Det står i strid med Sveriges grundlag, men vem bryr sig?
2. Sju av riksdagens åtta partier är överens om att demokrati skall uttolkas som *rätt värdegrund*. De som inte bejakar dogmen om alla människors lika värde är enligt denna definition odemokratiska. Men "rätt värdegrund", ett begrepp som hittades på inom det svenska skolväsendet under 1990-talet, har ingenting med demokrati att göra. Tvärtom har begreppet blivit ett vapen mot dem som i yttrandefrihetens namn vill meddela en avvikande uppfattning i viktiga politiska frågor.
3. Sju av åtta riksdagspartier är överens om att utesluta det åttonde riksdagspartiet. De kohandlar och gör våld på sina vallöften för att slippa dela med sig av makten. Därmed utesluter de den miljon väljare som röstat på detta parti (SD). Med andra ord respekterar de inte folkviljan. De påstår, vilket i sak är felaktigt, att Sverigedemokraterna inte är demokrater trots att de är framröstade i ett val och trots att SD, vilket man kan förvänta sig av ett demokratiskt parti, är beredda att samarbeta med alla de övriga partierna, under förutsättning att deras politiska program någorlunda respekteras.
4. När det gäller för landet viktiga för att inte säga avgörande framtidsfrågor, främst invandringen, tillåts ingen fri offentlig debatt, i synnerhet inte i statsägda medier. De som ifrågasätter den förda politiken stängs ute med argumentet att de är extremister, rasister, fascister och nazister, det vill säga de påstås vara odemokratiska. Vari det odemokratiska ligger i att protestera mot den invandring som åstadkommit så stora skador på välfärdssamhället återstår att bevisa.
5. Juridiskt lagförs medborgare som protesterar mot invandringen i mindre väl valda ordalag med hjälp av gummiparagrafen "Hets mot folkgrupp".
6. Resultatet från svenska folkomröstningar är inte bindande utan enbart ett slags rekommendationer, varefter politikerna gör som de själva finner bäst. Låt oss säga att svenskarna röstade fram ett Swexit på samma sätt som britterna röstade fram Brexit. Om det skulle ske i Sverige behöver politikerna, formellt sett, inte bry sig om resultatet.

Allt fler medborgare i Europas gradvis alltmer totalitära länder har upptäckt att de inte längre har något inflytande över den förda politiken. Politikerna har lyckats tömma demokratierna på sitt demokratiska innehåll och fattar beslut som står i strid med folkviljan. Som en konsekvens växer populismen, en demokratisk motrörelse vilken då, enligt samma logik, döms ut som odemokratisk. Och det EU-land som mer än andra påstås vara mest odemokratiskt är Ungern under Viktor Orbáns ledning.

Det påstås att Fidesz är ett högerextremt parti och att Orbán håller på att skapa en enpartistat. Det som karakteriserar politiskt extrema partier såväl till höger som till vänster är att de vill slopa de allmänna valen, inför risken att bli bortröstade. Att Viktor Orbán och Fidesz motarbetar sina politiska motståndare är inte odemokratiskt. Så gör faktiskt alla politiska partier och att de vill försvåra uppkomsten och bildandet av andra partier tillhör också de spelregler som ryms under demokratibegreppet. Det avgörande är om Viktor Orbán och Fidesz vill slopa allmänna val och folkomröstningar. Mig veterligt vill de inte det och varför skulle de vilja det, de har ju folkviljan med sig. Viktor Orbán och hans öppet nationella politiska parti Fidesz vann de allmänna valen 2010, 2014 och 2018, alla gångerna med mer än två tredjedelar av rösterna. Vad som Viktor Orbán gör är att sätta den egna nationens väl och ve framför EU-byråkratins direktiv – vilket givetvis är provocerande eftersom Ungern är medlem av EU.

Efter att Ungern 1989 vunnit sin frihet från det forna Sovjetunionen styrdes det till en början av klassiska liberaler och före detta socialister som bytte ut Marx mot Milton Friedman och Lenin mot Tony Blair. Viktor Orbáns Fidesz startade som dissidenter till det sovjetiska väldet och till en början var de klassiskt liberala men efter att det gått dåligt i valen bytte de politik och förklarade att de var kristna nationalisterna.

Vad är det då som gör att Viktor Orbán beskylls för att föra Ungern mot en enpartistat? För det första att han vill revidera grundlagen så att där står att "Ingen utländsk befolkning kan placeras i Ungern". Bakgrunden är att EU vill tvinga Ungern att ta emot migranter och att det är EU som ska bestämma antalet – något som Sverige och Stefan Löfven talat sig varma för. Den ungerska regeringen vill också att det ska stå att "[...] försvaret av vår konstitutionella vi-identitet som är rotad i vår historiska författning är statens grundläggande ansvar" och att det är "varje statlig institutions ansvar att försvara Ungerns konstitutionella identitet". Att ett öppet nationalistiskt parti vill försvara nationen mot migration har givetvis ingenting med totalitarism att göra.

Hösten 2016 lade också Ungern ner landets största dagstidning, den oppositionella vänstertidningen Népszabadság, vilket motiverades med att den gick med förlust. Kritiker och journalister påstod att det bara handlade om att tysta oppositionella röster. Fyra parlamentsledamöter i det socialliberala oppositionspartiet *Demokratiska koalitionen*, beslutade sig för att på obestämd tid bojkotta det ungerska parlamentet och inte delta i dess möten. Med andra ord, de bar sig åt på samma sätt som övriga liberaler runt om i Europa. Skillnaden är att i Ungern är de i underläge, men man känner sina halta löss på gången.

Totalitärer gillar inte att se sina ideologier utmanade och är inte beredda att försvara dem ens i en parlamentarisk debatt.

Jag är inte särskilt kunnig på Ungern, men vad jag ser är ett politiskt parti och en politisk ledare som tar upp kampen med de totalitära krafter som i demokratins namn angriper nationen – det vill säga den enda geopolitiska enhet som är förenlig med demokrati i ordets egentliga mening.

Det finns ett annat land jag är mycket bättre inläst på, nämligen stadsstaten Singapore som under sin ledare Lee Kuan Yew, landets premiärminister mellan 1959 och 1990 och hans politiska parti People's Action Party (PAP) blivit det tredje rikaste landet i världen, mätt i BNP. Samma beskyllningar där. Lee och PAP har varit sina konkurrenter så totalt överlägsna att omvärlden lite surt påstått att Singapore inte har någon riktigt väl fungerande demokrati, att landet de facto är en enpartistat. Detta trots att landet har flera politiska partier och allmänna val, som äger rum med fyra eller fem års mellanrum. 1968, tre år efter att Singapore blivit utslängt ur den malajiska federationen, vann PAP samtliga parlamentsplatser i valet. I valen 1972, 1976 och 1980 tog PAP mellan 70.4 och 86.7 procent av de giltiga rösterna och därmed samtliga parlamentets platser. Under tretton år regerade de utan opposition. Monopolet bröts 1981 då Joshua Benjamin Jeyaretnam som ledare av Arbetarnas parti tog en plats i parlamentet. 1984 tog oppositionen ytterligare en plats. PAP förlorade också 12,9 procent av sina röster i förgående val. Men PAP tog tillbaka rösterna och har vunnit med stor majoritet i de påföljande valen. I det senaste valet, år 2015 tog PAP 70 procent av rösterna och 83 av parlamentets 89 platser.

Det intressanta är att västerländska forskare förklarar att Singapores välstånd och samhällsmodell, kombinationen nationalism och marknadsekonomi, inte kunde bli beständig. Den mest namnkunnige, den amerikanske statsvetaren Samuel Huntington varnade för att det Lee har byggt upp inte grundar sig på sunda institutioner utan på honom som ledare. Systemet kommer därför att följa honom i graven. Andra, som den nobelprisbelönade ekonomen Amartya Sen, har avvisat Lee's uppfattning att inte alla samhällen passar för ett demokratiskt styrelseskick och säger att Lees argumentering är selektiv.

Jag börjar skönja en helt annan utveckling. Det är den liberala demokratin som inte är beständig utan urholkas, blir totalitär och förhoppningsvis går i graven. Med andra ord, Fukuyama, Huntington och Amartya Sen visar sig ha fel. Singapore är fortfarande, fyra år efter Lees död, ett mycket välmående land. Jag var där senast för en månad sedan. Och kanske är Ungern på väg att bli en av Europas sista demokratier – ett land där den politiska ledningen respekterar folkviljan och med de hårda nypor som behövs försvarar både sitt folk och sitt land.

Karl-Olov Arnstberg

<https://morklaggning.wordpress.com/2019/03/23/den-odemokratiska-demokratin/>

Alla texter är © på denna blogg. Det är tillåtet att sprida texterna under förutsättning att ni alltid länkar till källan här på bloggen.